

Euskadi 1984, desembre

Mercè Ibarz

L'any 1975 Irish Murdoc (Dublín 1919), professora de filosofia a Oxford i reeixida autora de novel·les per a bojos pacífics, escrivia que «la violència és una espècie de màgia, una intuïció que el món acabarà per cedir» (1). Si ella diu bé, ETA ho té actualment molt fotut: o esdevé màgia negra o assumeix que té el contrari totalment dins de casa.

Els analistes polítics ja diran quan els done la gana si el PNB és amic o enemic d'ETA; aquells que simplement ens acostem al País Basc de tant en tant, a veure els amics, a descansar i a saber què hi passa, som fora d'òrbita: no entenem gota del joc del PNB; i quan l'ho entenem, l'escañol i la indignació esdevenen sants —deu ser el clima, i no només el meteorològic—. Així, doncs, em limitaré a constatar algunes il·luminacions i tocades de moral:

1. L'estructura interna del PNB

respon a una ideologia que no és nacionalista. És foralista, i cada província és considerada un estat. Els estatuts no s'han modificat des del naixement del partit el 1895 a Biscaia, ni tan sols quan el PNB es féu autonomista en morir, i per consell de, Sabino Arana. Navarra ha estat sorollosament expulsada d'aquesta estructura, pocs anys després de la mort del general Franco.

2. El govern basc actual —és un dir— és el primer que tenen els bascos; l'anterior fou un govern de guerra. Per als foralistes del PNB de 1984 —que han aconseguit paralitzar la primera institució del país, formada del propi partit—, el govern basc és una figura retòrica del govern de Madrid, i allò que volen és que les competències i els diners autonòmics siguin directament gestionats per cada diputació.

3. Les dues il·luminacions anteriors —l'abandó de Navarra i la re-

núncia explícita d'una identitat de tipus nacional basca— coincideixen com a peça i trencaclosques amb les posicions bàsiques d'Alianza Popular a Euskalherria (Biscaia, Guipúscoa, Àlava i Navarra).

En els excel·lents (però ronyosos) *Almuerzos con gente inquietante* (2) del periodista Manuel Vázquez Montalbán, l'honorable Barrera ja ho diu, que a Euskadi hi ha un sentiment nacional, un nacionalisme, molt poc travat —però periodista i entrevistat callen a causa de qui—. I el pacient Juan Mari Bandrés ho avisa, que «els d'ETA Militar són molt bèsties, però no per això no s'adonen de la transcendència del moment».

¿Per què ETA hauria de tenir les coses clares, si avis, pares, tiets i l'amà no saben encara quants en són?

(1) *A Word Child*. N'hi ha una versió espanyola excel·lent, *El hijo de las palabras*, a Ultramar Ed., Madrid 1978.

(2) Planeta. Barcelona 1984.

O subtileza o estupidesa

Biel Mesquina

Es diaris no són subtils. Les teves (és un dir aquest plural melòdic) no són subtils. Les revistes (les dels baixos i EL TEMPS) no són subtils. Les ràdios (ni les lliures) no són subtils. Les institucions tampoc, ni gens ni mica. Aquest cronista que habita, massa hores, entre els mèdia i les institucions, només pot escriure sempre seguit garbellant elementalitats. I garbellar el mateix, la repetició, cansa, avorreix, el cronista i els lectors.

Emperò un és caparrut i creu en el dret a la insistència con la madona pagesa d'aquesta historieta que me va contar el savi Josep Grimal: una madona va al psiquiatre (metge bobòleg, amb perdó). —¿Què vos passa madoneta? —idò, res, es meu home m'ha enviada. —¿i, per què? —perquè m'agraden ses panades de peix. —I a mi també. —Idò vengui a ca meva, en tenc pertot, damunt es llit, dins es lloc comú, davall es fo-

gons, dins sa rentadora, dins es calixeres... stop. Sí, canvieu «panades de peix» per «cultura» i la identificació del cronista és exacta com un rellotge suís.

¿Per què costa tant d'entendre que els humans som carn de cultura? que la política és lligada al poder i la cultura només va confegida a l'home. ¿Per què no volen saber els polítics que la gratuïtat és el regne de la cultura? Duc una certa endimoniada perquè la setmana passada el director general de Cultura del govern balear me va convidar a xerrar dins el muntatge «Mallorca se presenta», exposat durant tot el desembre al Born de Barcelona, (ja veig la rialla barateta d'alguns escriptors catalans-nacional-socialistes que mormolen: en B. M. havia d'acabar dins AP) i allà vaig veure confirmades moltes de les meues senzilles teories sobre la cultueta que fa el cuec.

Primer de tot he de dir que, paradoxalment, la convidada d'en Pere de Muntaner fou exemplar: se'm donà llibertats absolutes, la llibertat de l'artista, per triar el tema del meu *discorso* i se'm pagà una quantitat correcta.

On tot (i repetesc, tot) s'esbuca és al muntatge: unes visions postalístiques i estereotipadíssimes de Mallorca, faltes de gramàtica a balquena, una mostra de pintura mallorquina incompleta i desinformada (organitzada per un galerista, a més a més), una desorganització entre les activitats culturals que patrocinen el Consell Insular de Mallorca, l'Ajuntament de Palma i la Conselleria de Cultura i Educació, i que catalitza el Foment de Turisme.

¡¡¡Visca la improvisació, la mossoneria culturalera, la manca de qualsevol lletra d'imaginació, la institucionalització de l'horterada!!!

Subtilitats, ¿oi?